

Belgium | 14 August 2018

Laga Newsflash

Wet van 22 juli 2018: Nieuwe wet
huwelijksvermogensrecht – Wat
verandert er voor echtgenoten gehuwd
met scheiding van goederen?

Scheiding van goederen is het huwelijksstelsel dat echtgenoten kiezen als ze het accent willen leggen op hun financiële en patrimoniale autonomie en op hun wederzijdse bescherming tegen mekaars schuldeisers. Daarmee zien ze echter ook in belangrijke mate af van financiële en patrimoniale solidariteit. In dit stelsel int elke echtgenoot immers zijn of haar eigen inkomsten, besteedt ze voor de lasten van het gezinsleven, maar als hij of zij daarop spaart, spaart hij of zij louter voor eigen rekening. Wat de ene echtgenoot tijdens het huwelijk als vermogen kan opbouwen blijft hem of haar exclusief toebehoren, en daar heeft de andere echtgenoot geen enkele aanspraak op. Dat kan, zeker bij echtscheiding, tot een onbillijke situatie leiden.

Vele huwelijkscontracten met keuze voor een scheiding van goederen, bevatten weliswaar nu al corrigerende clausules, zodat bij echtscheiding toch wel een verdeling of een verrekening plaats vindt, maar dat komt zeker niet in alle huwelijkscontracten voor.

Daarom was de vraag gerezen of een stelsel van zuivere scheiding van goederen nog wel toegelaten kon blijven. De wetgever heeft uiteindelijk geoordeeld dat de keuze voor een zuivere scheiding van goederen verbieden, een brug te ver was. Maar hij heeft met de wet van 22 juli 2018 wel een reeks nieuwe regels ingevoerd om (1) de solidariteit tussen echtgenoten die gehuwd zijn met scheiding van goederen te versterken, (2) het opnemen van corrigerende clausules aan

te moedigen en (3) voor het geval van manifeste onbillijkheid een beperkte correctie via de rechter te laten toekennen. We bespreken elk van deze drie punten hierna.

(1) Versterking van de solidariteit tussen echtgenoten gehuwd met scheiding van goederen

De solidariteit tussen echtgenoten wordt door de wet van 22 juli 2018 versterkt, ook als het echtpaar voor scheiding van goederen gekozen heeft, met name door meer aandacht te besteden aan een situatie die zich in de praktijk heel veel voordoet. Ondanks de scheiding van goederen koopt het echtpaar samen een huis of belegt zijn spaarcenten op beider naam. Daarmee ontstaat geen gemeenschap, maar wel een onverdeeldheid. Die onverdeeldheid organiseren de echtgenoten zoals ze willen, maar een aantal principes die voor een gemeenschap gelden, gelden voortaan ook voor onverdeelde goederen in een scheiding van goederen. Zo bijvoorbeeld het recht op toewijzing bij voorrang van de gezinswoning die het echtpaar op beider naam heeft aangekocht. Bij een echtscheiding kan ieder van de echtgenoten zijn specifiek prioritair belang inroepen om de verkoop van het huis tegen te houden en het huis bij voorrang over te nemen, tegen betaling als dat nodig is om tot gelijke verdeling te komen. Dat recht van toewijzing bij voorrang gold tot hiertoe enkel in een gemeenschapsstelsel. Het is nu dus uitgebreid naar de onverdeelde woning in een scheiding van goederen.

We hebben ook al eerder vermeld (zie: <https://www.laga.be/content/dam/assets/lg/Documents/legal-news/180802%20De%20wet%20van%2022%20juli%202018.pdf>) dat bij overlijden van één van de echtgenoten die geen kinderen nalaat, de langstlevende voortaan een wettelijk erfrecht heeft op het aandeel van de overledene in die onverdeelde woning, in volle eigendom, en niet meer louter in vruchtgebruik zoals dit nog tot 31 augustus 2018 het geval is.

(2) Promotie van corrigerende clausules in het huwelijkscontract

De wetgever verbiedt niet dat een echtpaar zou kiezen voor zuivere scheiding van goederen, maar wil absoluut vermijden dat een echtpaar daarvoor kiest zonder exact te weten wat de correcties zijn die aan die scheiding van goederen kunnen worden toegevoegd om de scheiding minder hard te maken.

Zo'n correctie is bijvoorbeeld de toevoeging van een verrekenbeding. Er ontstaat dan geen gemeenschap, vermits de echtgenoten dit in deze hypothese niet willen, maar op het einde van het huwelijk wel een verrekeningsverplichting. De echtgenoot die meer heeft kunnen sparen dan de andere, moet aan de andere een bedrag betalen, zodat dit verschil in vermogensaanwinst door middel van geld dat vooral via professionele inkomsten is opgespaard, wordt gecompenseerd. Elke echtgenoot houdt wel alles wat van hem of haar is: de verrekening gebeurt in principe enkel in geld. Tijdens het huwelijk werkt dit stelsel dus als een echte scheiding van goederen. Pas op het einde, zowel bij echtscheiding als bij overlijden, vindt de verrekening plaats.

Het echtpaar kiest zelf in het huwelijkscontract wat de precieze regels zijn voor de werking van dit verrekenbeding en kan ook kiezen voor een verschillende regeling bij echtscheiding en overlijden. Maar de wet van 22 juli 2018 geeft ook een volledig uitgewerkt voorbeeld van een dergelijk verrekenbeding, zodat dit zonder meer 'kant en klaar' in het huwelijkscontract kan worden overgenomen.

Bij het personaliseren van het verrekenbeding, of van enig andere corrigerende clause waarvoor het echtpaar zou opteren, kan ook een verschillende regeling worden uitgewerkt voor het geval van echtscheiding en voor het geval van overlijden. Zo bijvoorbeeld, voor het geval van echtscheiding, een absoluut gelijke verrekening zodat de vermogensaan groei aan iedere echtgenoot voor exact de helft toekomt. En voor het geval van overlijden, meer dan de helft of zelfs de volledige vermogensaan groei voor de langstlevende.

Dit werkt dan als volgt. Tijdens het huwelijk heeft de man een spaarvermogen opgebouwd van 500; de vrouw van 300. De totale vermogensaan groei bedraagt dus 800. Een gelijke verrekening kent de vrouw bij echtscheiding een verrekenvordering van 100 toe; de man heeft een verrekenschuld van 100. Als hij zijn schuld voldoet, houdt hij 400 over, de vrouw heeft dan ook in totaal 400. Voor het geval van overlijden van de man kan evenwel afgesproken worden dat de vermogensaan groei voor het geheel aan de vrouw toekomt. Dan heeft ze een verrekenvordering van 500 en zal ze uiteindelijk 800 hebben. In de nalatenschap van de man zit dan een vermogen van 500 en een verrekenschuld van 500. Zijn nalatenschap is dan gelijk aan nul.

Jammer genoeg aanvaardt de Vlaamse fiscale decreetgever dit niet, en wil hij geen rekening houden met de verrekenschuld voor de heffing van de erfbelasting. De vrouw zal de betaling ervan wel kunnen eisen, maar de kinderen zullen toch erfbelasting moeten betalen op iets wat ze niet erven. Zolang die fiscale regel niet herzien wordt, moet in het huwelijkscontract best bedongen worden dat de vrouw in dat geval haar verrekenvordering slechts kan laten uitbetalen na aftrek van de erfbelasting die de kinderen daarop verschuldigd zijn.

Civiel werkt het verrekenbeding uitstekend en daarom zou het bijzonder te betreuren zijn dat die fiscale regel gehandhaafd wordt – het is bovendien zeer de vraag of die fiscale regel voldoende verantwoord is, gelet op het verschil in behandeling waartoe ze leidt in vergelijking met de situatie van echtgenoten die gehuwd zijn onder een gemeenschapsstelsel dat voor meer dan de helft of zelfs voor het geheel aan de langstlevende wordt toegewezen.

Dat het verrekenbeding civiel performant is, bevestigt de wet van 22 juli 2018 ook door het voordeel dat hiervoor aan de langstlevende kan worden toegekend expliciet als huwelijksvoordeel te kwalificeren. Wat betekent dat? Een huwelijksvoordeel is een voordeel waarop de regels van de schenkingen niet gelden, en waarvan de kinderen dus geen inkorting kunnen eisen, zolang de maxima die de wet bepaalt niet overschreden zijn.

Die maxima zijn, als de kinderen van de erflater stiefkinderen van de langstlevende zijn: de helft van de aanwinsten, dus de helft van het spaarvermogen dat via inkomsten tijdens het huwelijk is opgebouwd. Als de kinderen van de erflater ook de kinderen van de langstlevende zijn (dus als het om gemeenschappelijke kinderen gaat), ligt het maximum veel hoger: de langstlevende kan dan, zonder risico van inkorting, alle aanwinsten verkrijgen, én bovendien de helft van andere goederen, zoals voorhuwelijkse goederen of goederen uit een erfenis of een schenking verkregen, als de echtgenoten die goederen ook in de verrekenmassa hebben opgenomen.

Volgend cijfervoorbeeld verduidelijkt dit. Stel in een situatie met stiefkinderen, dat de man een vermogensaan groei heeft van zuivere aanwinsten (enkel tijdens het huwelijk en louter op zijn inkomsten bespaard) van 500; de vrouw heeft een vermogensaan groei van zuivere aanwinsten van 300. De gelijke verrekening kent de vrouw een vordering toe van 100: dit is een huwelijksvoordeel, geen schenking. Is er een ongelijke verrekening ten voordele van de vrouw, die een vordering heeft voor de volle waarde van alle aanwinsten van de man, dan is die vordering van 500 ten belope van 100 een huwelijksvoordeel en slechts ten belope van 400 een schenking. Indien de kinderen als gevolg hiervan niet de helft van het vermogen van de man krijgen, kunnen ze de inkorting van het huwelijksvoordeel vragen. Dus: als de man naast zijn aanwinsten van 500, nog minstens 400 eigen goederen heeft, dan is er geen sprake van inkorting, hoewel de vrouw al die aanwinsten verkrijgt. Want 400 eigen goederen is voldoende om de kinderen hun reserve toe te kennen. Als de man naast zijn aanwinsten geen of minder eigen goederen heeft, dan is er wel sprake van inkorting.

In een situatie waar de kinderen gemeenschappelijke kinderen van het koppel zijn, zal de toekenning van alle aanwinsten aan de vrouw nooit een schenking zijn en nooit aanleiding geven tot inkorting, zelfs als de man geen of nauwelijks eigen goederen heeft waarop de kinderen dan wel aanspraak kunnen maken.

Om zeker te zijn dat echtgenoten bij de keuze voor een scheiding van goederen goed ingelicht zijn over al deze mogelijke corrigerende clausules, legt de wet van 22 juli 2018 de notaris op, om ze beiden hierover zeer nadrukkelijk informatie en advies te geven. Hij moet zelfs in het huwelijkscontract vermelden dat hij die uitleg heeft gegeven, zodat het voortaan niet meer mogelijk zal zijn dat echtgenoten die toch nog voor een zuivere scheiding van goederen kiezen, dit zouden doen zonder exact te weten welke mogelijkheden ze hadden om die scheiding van goederen te verzachten in het voordeel van de echtgenoot die tijdens het huwelijk onder dit stelsel minder verdient en minder kan sparen.

(3) Mogelijke rechterlijke billijkheidscorrectie

Voor het geval het echtpaar dan toch kiest voor een zuivere scheiding van goederen, of slechts in minimale corrigerende clausules voorziet, heeft de wet nog een reddingsboei aangereikt: de rechterlijke billijkheidscorrectie. Waarover gaat het?

Bij echtscheiding kan de echtgenoot die zich door de strikte scheiding van goederen benadeeld acht, aan de rechter vragen om de andere echtgenoot te verplichten hem voor dat nadeel te compenseren. Daartoe is vereist dat de omstandigheden sedert het begin van het huwelijk onvoorzien en ongunstig gewijzigd zijn, waardoor een manifest onbillijke situatie voor de verzoekende echtgenoot is ontstaan. Het moet dus om een noodoplossing gaan voor een noodsituatie, die niet kon worden voorzien.

De compensatie zal ertoe leiden dat de benadeelde echtgenoot maximum één derde verkrijgt van de totale vermogensaan groei van het koppel.

Volgend cijfervoorbeeld verduidelijkt dit. Als de vermogensaan groei van de man 800 is en deze van de vrouw slechts 100, zou de vrouw kunnen inroepen dat die magere vermogensaan groei voor haar het gevolg is geweest van tegenslag. Ze was van plan te blijven werken, maar is er als gevolg van een ernstige ziekte mee moeten stoppen. Of, ze heeft wegens de functiebeperking van het jongste kind haar carrière moeten opgeven. Of, ze heeft moeten nemen met een mindere job omdat ze mee met haar echtgenoot naar het buitenland is vertrokken, waar hij een gouden positie heeft bekleed, maar zij niet. Dan kan de vrouw aanspraak maken op de rechterlijke billijkheidscorrectie en een compensatie eisen. Die compensatie zal ertoe leiden dat ze maximum één derde van het totaal van 900 zal hebben; dat is dus 300. Vermits ze zelf al 100 heeft, zal de compensatie die de man moet betalen 200 bedragen. Daarna kan nog beoordeeld worden of de vrouw nog steeds behoeftig is en bovendien nog aanspraak kan maken op alimentatie voor zichzelf.

Bijzonder hierbij is dat deze billijkheidscorrectie facultatief is. Dat betekent dat een echtpaar zou kunnen kiezen om ervan af te zien. En het dus bij een absoluut strikte scheiding van goederen te houden, zonder enige mogelijke correctie of compensatie. De keuze daartoe – wel of geen billijkheidscorrectie – moeten ze in hun huwelijkscontract maken.

De wet van 22 juli 2018 legt de notaris op om de echtgenoten hierover te informeren en om ze erop te wijzen dat ze wettelijk verplicht zijn te kiezen voor of tegen de rechterlijke billijkheidscorrectie. Als het echtpaar niet kiest, mag de notaris het huwelijkscontract niet tekenen. De keuze is evenwel niet onherroepelijk. De echtgenoten mogen later tijdens het huwelijk beslissen om toch nog een corrigerende clausule op te nemen, of minstens om de rechterlijke billijkheidscorrectie aan hun stelsel van scheiding van goederen toe te voegen. Daarvoor zal dan een notariële akte vereist zijn, ter aanvulling van het bestaand huwelijkscontract.

Greenille by Laga, Tel: + 32 2 738 06 50, Email: greenille@laga.be

Laga
Gateway building
Luchthaven Nationaal 1J
1930 Zaventem
Belgium

A top legal practice in Belgium, Laga is a full service business law firm, highly recommended by the most authoritative legal guides. Laga comprises approximately 140 qualified lawyers, based in Brussels (Zaventem and Woluwe), Antwerp, Ghent and Kortrijk. Laga offers expert advice in the fields of banking & finance, commercial, corporate/M&A, employment, IT/IP, public/administrative, insolvency and reorganisations, real estate, tax law, tax and legal services for high-net-worth families and individuals (Greenille by Laga), and litigation. Where appropriate to ensure a seamless and comprehensive high-quality service, Laga lawyers work closely with financial, assurance and advisory, tax and consulting specialists, and with select EU and US law firms.

Laga provides thorough and practical solutions tailored to the needs of clients ranging from multinational companies, national large and medium-sized enterprises, financial institutions, and private clients to government bodies.

More information: www.laga.be

© 2017, Laga, Belgium - The content and layout of this communication are the copyright of the law firm Laga or its contributors, and are protected under copyright and other relevant and intellectual property rights laws and regulations. No reproduction in any form or through any medium is allowed without the explicit consent of Laga or its contributors.

[Subscribe](#) | [Unsubscribe](#)